

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу **Хоу Ісюань**

на тему: «Педагогічне стимулювання майбутніх учителів хімії до професійної самореалізації у освітньому процесі в закладах вищої освіти України і Китаю»,
представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії
зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

Актуальність дисертаційної роботи Хоу Ісюань зумовлена сучасними вимогами освітньої галузі в Україні, у світі, і Китаї зокрема, до підготовки нової генерації вчителів, спроможних до професійної самореалізації та самовдосконалення. Дисертантка підкреслює важливу роль вчителя хімії у формуванні в учнівської молоді умінь розпізнавати хімічні речовини, розуміння їхнього позитивного та негативного впливу на життя, грамотного використання продуктів хімічної промисловості, а, отже, питання підготовки вчителів хімії є вкрай актуальним. Авторка звертає увагу на низку чинників, що впливають на ефективність підготовки вчителів хімії до професійної самореалізації, зокрема на активізацію мотиваційних механізмів, стимулів, під впливом яких відбувається прискорення формування готовності майбутніх учителів хімії до професійної самореалізації. Водночас наголошено, що рівень мотивації майбутніх учителів хімії в Україні і Китаї до професійної самореалізації є недостатньо високим, а засоби педагогічного стимулювання та способи їх реалізації потребують урізноманітнення.

Обрана дисертанткою тема дослідження є своєчасною та актуальною, а її розробка вимагала розв'язання низки суперечностей між: вимогами до підготовки висококваліфікованих учителів хімії в Україні і Китаї та недостатньо високим рівнем сформованості готовності до професійної самореалізації у випускників закладів вищої освіти; накопиченим досвідом і відсутністю цілісних порівняльних досліджень теорії і практики педагогічного майбутніх учителів хімії до професійної самореалізації в освітньому процесі у закладах вищої освіти України і Китаю; потребами в оновленні системи

педагогічного стимулювання майбутніх учителів хімії до професійної самореалізації в освітньому процесі закладах вищої освіти України і Китаю та недостатньо цілеспрямованим обміном і фрагментарним використанням накопиченого досвіду цих країн.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Рецензоване наукове дослідження є складником комплексної програми науково-дослідної роботи кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди «Наукові основи і навчально-методичний супровід педагогічного процесу в закладах освіти: історико-педагогічний, компаративний та прогностичний аспекти» (№ 0121U107474 від 22.01.2021 р.). Тема дослідження затверджена вченою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (протокол № 8 від 20 грудня 2019 р.).

Наукова новизна і теоретичне значення одержаних результатів полягає у тому, що уперше: здійснено цілісне порівняльно-педагогічне дослідження проблеми педагогічного стимулювання майбутніх учителів хімії до професійної самореалізації у освітньому процесі в закладах вищої освіти України і Китаю на засадах акмеологічного, аксіологічного, компаративістського, компетентнісного, особистісно-діяльнісного підходів; розкрито суть проблеми педагогічного стимулювання учасників освітнього процесу; визначено поняття «педагогічне стимулювання студентів до професійної самореалізації»; розглянуто різновиди педагогічних стимулів, доповнено функції, проаналізовано механізми активізації внутрішнього потенціалу майбутніх учителів хімії; обґрунтовано мотиваційно-ціннісну, змістовно-процесуальну, рефлексивно-коригувальну складові готовності майбутніх учителів хімії до професійної самореалізації в освітньому процесі; проаналізовано становлення і розвиток теорії навчання хімії в Україні і Китаї, в змісті якої закладені потенційні можливості педагогічного стимулювання; узагальнено досвід педагогічного стимулювання майбутніх учителів хімії до професійної самореалізації у освітньому процесі в закладах вищої освіти

України і Китаю шляхом упорядкування форм і методів педагогічного стимулювання відповідно мотиваційно-ціннісної, змістовно-процедурної та рефлексивно-коригувальної складової готовності майбутніх учителів до професійної самореалізації; з'ясовано, що педагогічна практика стимулює процес формування готовності майбутніх учителів до професійної самореалізації в освітньому процесі, а на основі результатів порівняльного аналізу зроблено висновок про те, що інноваційний підхід до організації педагогічної практики більш чіткіше проявляється в українських ЗВО; визначено шляхи вдосконалення педагогічного стимулювання майбутніх учителів хімії до професійної самореалізації у освітньому процесі в закладах вищої освіти України і Китаю.

Уточнено мету і завдання педагогічного стимулювання майбутніх учителів до професійної самореалізації в закладах вищої освіти; визначено поняття «готовність до професійної самореалізації майбутніх учителів хімії»; схарактеризовано рівні сформованості готовності майбутніх учителів хімії до професійної самореалізації (високий, середній, низький) за актуалізаційним, діяльнісним та оцінювальним критеріями з відповідними показниками.

Подальшого розвитку набули зміст, форми, методи, сучасні засоби педагогічного стимулювання майбутніх учителів хімії до професійної самореалізації у освітньому процесі в закладах вищої освіти України і Китаю, компетентності вчителя хімії, зміст освітніх програм з хімії та його навчально-методичне забезпечення.

До наукового обігу введено маловідомі джерела китайською мовою (76), окремі факти й положення, пов'язані з розв'язанням досліджуваної проблеми.

Практичне значення роботи полягає в тому, що забезпечено нову науково-об'єктивну інтерпретацію теорії і практики педагогічного стимулювання майбутніх учителів хімії до професійної самореалізації у освітньому процесі в закладах вищої освіти України і Китаю.

Основні наукові результати проведеного дослідження впроваджено в освітній процес Харківського національного педагогічного університету імені

Г.С. Сковороди (довідка № 01/10-301 від 15.05.2023 р.), Мелітопольського державного університету імені Богдана Хмельницького (довідка № 01-15/176 від 23.05.2023 р.), Університету Сінтай, КНР (довідка № 14 від 08.03.2023 р.).

Одержані у процесі дослідження результати та висновки можуть бути використані для оновлення змісту освітніх програм підготовки здобувачів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (Хімія); перегляду навчальних і робочих навчальних програм, силабусів дисциплін психолого-педагогічного циклу; укладання навчально-методичного забезпечення викладання хімічних дисциплін, у тому числі розробки дистанційних курсів, ДВВ для підготовки майбутніх вчителів хімії, проведення педагогічної практики. Здобуті у процесі дослідження дані, узагальнені та систематизовані наукові положення можуть бути підґрунтям для наукових розвідок студентів, магістрантів, аспірантів, докторантів із проблем професійної самореалізації майбутніх учителів хімії в освітньому процесі у закладах вищої освіти.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, висвітлені у роботі Хоу Ісюань, її висновки та рекомендації мають достатнє обґрунтування, логічно та коректно сформульовані, відповідають загальній меті та поставленим перед дослідженням завданням. У дисертаційній роботі на основі цілісного педагогічного аналізу авторкою систематизовано теоретичні положення та узагальнено практичний досвід педагогічного стимулювання майбутніх учителів хімії до професійної самореалізації в освітньому процесі закладів вищої освіти України і Китаю для створення цілісної наукової моделі цього процесу, визначення напрямів застосування ключових ідей і набутої практики в освітніх системах обох країн. Достовірність результатів роботи забезпечується методологічною обґрунтованістю вихідних позицій; використанням методів, що відповідають меті та завданням дослідження; аналізом науково-педагогічних джерел та нормативно-правової

професійної самореалізації в освітньому процесі, які свідчать про схожі та відмінні позиції українських і китайських учених.

У Розділі II «Досвід педагогічного стимулювання майбутніх учителів хімії до професійної самореалізації у освітньому процесі в закладах вищої освіти України і Китаю» авторкою наведено результати порівняльного аналізу мети, завдання, програмних результатів навчання, змісту, критеріїв оцінювання навчальних досягнень, шляхів активізації і спонукання майбутніх учителів хімії до професійної самореалізації в процесі педагогічної практики; дослідницею зроблено висновок про інноваційний характер українського варіанту педагогічної практики та виробничий характер китайського варіанту.

Хоу Ісюань узагальнила досвід педагогічного стимулювання майбутніх учителів хімії до професійної самореалізації в освітньому процесі у закладах вищої освіти України і Китаю; виявила потенційний досвід для запозичення на прикладі України як стимулювання майбутніх учителів хімії до професійної самореалізації завдяки методам виховання; вивчення теми: «Професійне самовиховання вчителя»; спонукання до активної участі в міжнародному вебінарі «Академічна доброчесність в країнах Європейського Союзу та Україні»; налаштування і реалізація процедури визнання результатів неформальної освіти; на прикладі Китаю – реалізація принципу виховання гуманістичних якостей школярів у процесі засвоєння школярами змісту хімії; застосування методу SWOT-аналізу для аналізу, виявлення сильних і слабких сторін саморозвитку вчителя; налаштування і викладання педагогіки професійної спрямованості; оновлення змісту підручників, посібників з хімічної освіти; застосування методів заохочення і покарання як дисциплінарної міри регулювання міжособистісних відносин, коригування і самооцінювання результатів навчальної діяльності засобами інтерактивних технологій.

Цінним є те, що авторкою окреслено напрями імплементації досвіду педагогічного стимулювання майбутніх учителів хімії до професійної самореалізації в освітньому процесі в закладах вищої освіти України та Китаї,

якими є: в Україні – сприйнята ідея розробки ДВВ «Кар’єрне зростання» і запропоновано в педагогіці додати тему «Педагогічне стимулювання майбутніх учителів до професійної самореалізації»; доповнено теорію принципами відповідальності та справедливості, поєднання духовного та матеріального винагородження результатів праці; спонукання до створення стимулювального освітнього середовища, розвиток моралі та шанування національних традицій; прийнято залучати до конкурсу «Учитель року», всеукраїнських олімпіад з хімії майбутніх учителів хімії; проведення заходів на базах виробничої практики, «виїзних занять» у школі; написання наукових і навчально-методичних матеріалів з педагогічного стимулювання, педагогічної акмеології разом з китайськими вченими і практиками; на прикладі китайських підходів до системи нагородження розробляти та пропонувати нові форми оцінювання й винагородження; у Китаї – доповнено моніторинг якості навчання і виховання майбутніх педагогів анкетуванням «Ставлення майбутніх учителів до педагогічної практики»; доповнено теорію принципами педагогіки партнерства та провідними ідеями акмеологічного принципу в освітньому процесі, рефлексивності; запозичено структуру оцінювально-аналітичної компетентності вчителя, формувальне оцінювання результатів навчання школярів; поглиблено зміст роботи студентського самоврядування, популяризації університету, освітніх програм з хімії; заохочення зовнішніх стейкхолдерів до активної участі в підготовці та обговоренні вебінарів з теорії і практики педагогічного стимулювання; стимулювання особистості до професійної самореалізації в освітньому процесі акмеологічними засобами (акмеологічний тренінг, вправи на самоуправління, самоконтроль, саморегуляцію).

Отже, дисертаційна робота Хоу Ісюань характеризується єдністю змісту, містить нові науково обґрунтовані теоретичні та практичні результати проведеного дослідження, яке має наукову новизну, теоретичне та практичне значення, свідчать про особистий внесок здобувачки у науку і практику вищої хімічної педагогічної освіти.

Повнота викладення результатів дисертації в публікаціях та особистий внесок у них автора. Основні положення наукової роботи висвітлено у 16 авторських працях (з них 12 – одноосібні), серед яких: 4 статті – у наукових фахових виданнях України, 1 стаття – в іноземному виданні КНР, 1 – в міжнародній колективній монографії, 2 статті – в міжнародних періодичних збірках наукових праць, 7 тез доповідей у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій, 1 методичні рекомендації до самостійної роботи для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти у галузі знань 01 Освіта/Педагогіка з написання наукових праць (у співавторстві).

Особистий внесок дисертантки у статтях, написаних у співавторстві, полягає у виданні матеріалу з формування академічної доброчесності в китайських закладах вищої освіти, застосування освітніх платформ для педагогічного стимулювання наукової роботи майбутніх учителів хімії, розробленні критеріїв оцінювання результатів педагогічної практики.

Порушення академічної доброчесності у науковій роботі дисертантки не виявлено. У процесі перевірки дисертації Хоу Ісюань за програмою Unichek визначено, що унікальність тексту складає 92,82 %, схожого матеріалу 7,18 %, що відповідає вимогам університету та МОН України.

Висновок. Дослідження Хоу Ісюань на тему «Педагогічне стимулювання майбутніх учителів хімії до професійної самореалізації у освітньому процесі в закладах вищої освіти України і Китаю» є цілісною, завершеною та самостійною науковою роботою на правах рукопису. Дослідження виконано здобувачкою особисто за актуальною темою для сучасної науки та практики. Робота характеризується логічністю, послідовністю та обґрунтованістю викладення змісту, містить нові науково обґрунтовані теоретичні та практично значущі результати проведених здобувачкою досліджень, котрі мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, свідчать про особистий внесок здобувачки в науку, а також достатньо висвітлені в наукових працях.

За своєю актуальністю, науковою новизною отриманих результатів, теоретичним і практичним значенням дисертація відповідає спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 р.) та пп. 6, 7 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022 р.), а її авторка Хоу Ісюань заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії PhD у галузі 01 Освіта/Педагогіка зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри фізики і хімії Харківського
національного педагогічного
університету імені Г.С. Сковороди
м. Харків

Сергій МАКСЕВ

На електронний документ накладено: 1 (Один) підписи чи печатки:
На момент друку копії, підписи чи печатки перевірено:
Програмний комплекс: eSign v. 2.3.0;
Засіб кваліфікованого електронного підпису чи печатки: ІТТ Користувач ЦСК-1
Експертний висновок: №05/02/02-1424 від 05.04.2016;
Цілісність даних: не порушена;

Підпис № 1 (реквізити підписувача та дані сертифіката)
Підписувач: МАКСІМ СЕРГІЙ ЮРІЙОВИЧ 3213305653;
Належність до Юридічної особи: ФІЗИЧНА ОСОБА;
Код юридичної особи в ЄДР: 3213305653;
Серійний номер кваліфікованого сертифіката: 5E984D526F82F38F04000000975725010E957804;
Видавець кваліфікованого сертифіката: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК";
Тип носія особистого ключа: Незахищений;
Тип підпису: Удосконалений;
Сертифікат: Кваліфікований;
Час та дата підпису (позначка часу для підпису): 17:06 28.11.2023;
Чинний на момент підпису. Підтверджено позначкою часу для підпису від АЦСК (кваліфікованого надавача електронних довірчих послуг)
Час та дата підпису (позначка часу для даних): 17:06 28.11.2023;
Чинний на момент підпису. Підтверджено позначкою часу для даних від АЦСК (кваліфікованого надавача електронних довірчих послуг)